

**Відділ освіти Торецької міської ради
Міській методичний кабінет**

«Граючи, вивчаємо»

**збірка дидактичних ігор з
національно –патріотичного
виховання дошкільників**

2016 р.

У запропонованій збірці представлені **конспекти** дидактичних ігор для дітей дошкільного віку, які допоможуть у залученні вихованців до рідного слова, національних традицій, знайомстві із державною символікою, символами українського народу, історією свого міста та регіону, народною творчістю, національним фольклором, що склалися історично і передаються з покоління в покоління

Ознайомлення з тваринним світом свого регіону

«Тваринка у загадці»

Мета: Закріпити знання дітей про тваринний світ; розвивати зорове сприйняття, увагу, пам'ять, дрібну моторику руки; вчити орієнтуватися на аркуші в клітинку; виховувати любов до тваринного світу.

Матеріал : демонстраційний матеріал, завдання на картках.

Хід : Вихователь розвішує на дошці завдання для ігор і пропонує дітям пограти в гру: він буде загадувати загадки, а діти - відгадувати. Якщо точно і правильно відгадають і доведуть відгадку, то цей предмет з'явиться на дошці.

Сердитий недоторка живе в лісовій глушині.

Голок дуже багато, а нитки жодної. (*Їжак*).

- Що робить їжак взимку?

- Чому ви думаєте, що це їжак? Доведіть.

Хитра штучка, руда головка,

Хвіст пухнастий - краса! А звать її..... (*Лисиця*).

Господар лісовий прокидається навесні.

А взимку, під хуртовинну виття спить в хатинці сніговий. (*Ведмідь*).

- Будь ведмедів ви ще знаєте?

- Чому білий ведмідь має білий хутро?

- Чим він харчується?

Стриб - скік, стриб - скок,

Довге вушко - білий бік. (*Заєць*).

- Навіщо заєць до зими змінює хутро?

Ходжу в пухнастою шубці, живу в густому лісі.

У дуплі на старому дубі я гризу горішки. (*Білка*).

Хто взимку холодну

Блукає в лісі злий, голодний? (*Вовк*).

Вихователь:

- Вийшов справжній ліс! Скільки в ньому різних звірів і птахів. А як називаються ці тварини? Чому? Яких диких тварин ви ще знаєте?

«Лисячі хованки»

Мета: вправляти у вживанні приводе «за».

Матеріал : іграшкові дерева, хатинка, пень, іграшкове лисеня.

Хід: Дорослий пропонує заховати лисеня за дерево, за будиночок, за пень. Потім ставить питання: «Куди ти заховав лисеня?», аналогічно можна пограти з іншими іграшковими звірами.

«У лісі»

Мета: Навчити викладати великі і маленькі ялинки з трикутників, закріплюючи поняття даної геометричної фігури; активізувати мову в час і після виконання роботи.

Матеріал : Великі і маленькі зелені трикутники з картону або пластмаси.

Хід: Дитина за зразком дорослого викладає великі і маленькі ялиночки з трьох трикутників. Всі дії коментуються, обговорюється розмір і кількість трикутників. Після виконання роботи дорослий активізує мову дитини питаннями: «Що у нас вийшло? (*Ліс*). Які дерева ростуть в цьому лісі? Якого вони кольору? Хто живе в твоєму лісі? А ще хто? Як називають їх дитинчат?»

«Хто як зимує?»

Мета: закріпити знання дітей про мешканців лісу, про те, як і де вони зимують; розвивати допитливість; виховувати пізнавальну активність.

Матеріал: картки із зображенням мешканців лісу.

Хід: вихователь пропонує дітям допомогти мешканцям лісу (комахам, тваринам, птахам) підготуватися до зими. Діти дістають по черзі картки, розповідають, хто зображений на обраній картинці та як ця тварина зимує.

«Птахи нашого міста»

Мета: знайомити дітей з птахами рідного міста.

Матеріал: картки із зображеннями птахів.

Хід : вихователь демонструє дітям картки із зображеннями птахів, просить назвати і визначити, живе птах в нашому місті чи ні.

«Мої асоціації»

Мета: вправляти дітей у побудові порівняльних зворотів; розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення.

Матеріал:

Хід: діти за допомогою вихователя будують порівняльні звороти, що характеризують зиму природу та лісових тварин узимку. Наприклад: зайчик

білий, як сніг; зайчик тремтить, як листок; білочка прудка, як вітер; білочка запаслива, як хазяйка; мороз злий, як вовк; дерева в снігу, як у шапках; лісзастиг, мов уві сні.

«Мудрий лісник»

Мета: закріпити вміння дітей сприймати зміни, що настають у природі з приходом зими;учити знаходити вихід із різних ситуацій.

Матеріал: картки із зображенням різних тварин.

Хід :вихователь роздає дітям картки із зображеннями різних тварин. Одна дитина — мудрий лісник. Діти від імені тварин розповідають лісникові про свої біди, а лісник допомагає їм. Наприклад, ведмежа захворіло, лось заплутався у лісовій гущавині, зайчик поранив лапку тощо.

«Кого чим пригощаємо?»

Мета: закріпити знання дітей про диких тварин, їхнє життя взимку та те, чим вони харчуються; виховувати бажання допомагати перезимувати тваринам.

Матеріал: картки з зображенням звірів, кошик із продуктами харчування (чи відповідними картинками).

Хід гри : вихователь пропонує дітям допомогти тваринам пережити холодну зиму і вибрати для них гостинці. Діти дістають із кошика продукти харчування і пояснюють, кого чим можна пригостити.

Дидактичні ігри з патріотичного виховання

«Герб міста»

Мета: закріпити уявлення дітей про герб рідного міста; вміти знаходити герб рідного міста з інших знаків.

Матеріал: шаблон-зразок із зображенням герба міста; контурний шаблон цього ж герба; «Мозаїка» герба міста.

Хід: Дітям пропонується розглянути герб міста та визначити відмінні риси гербів інших міст нашої країни.

1. Діти по контурному шаблоні за допомогою шаблону-зразка збирають з мозаїки герб міста.
2. Діти збирають герб без допомоги шаблону-зразка, спираючись на пам'ять.
3. Дітям пропонується зібрати герб міста з окремих деталей за допомогою шаблонів-накладок.
4. Дітям пропонуються герби інших міст для подібної жигрової задачі.

«Чарівні стрічки доріг»

Мета: закріпити назви знайомих споруд та доріг рідного міста

Матеріал: ігрове поле, де зображені дороги, вулиці, сквери, парки. На червоних полях - силуети добре відомих в місті будівель, пам'ятників та інших споруд; картки з питаннями та завданнями; кубик; фішки за кількістю гравців.

Хід :Грають 2 команди (або 2 гравця). Кидають кубик, просуваючись вперед для того, щоб потрапити на червоне поле; потрапивши на червоне поле, гравці повинні будуть визначити, контур якої споруди тут зображений й де знаходиться ця споруда.

«Район, в якому ми живемо»(настільна гра)

Мета: узагальнити знання дітей про райони міста, в якому вони живуть, з його особливостями і визначними пам'ятками.

Матеріал: ігрове поле, накладене на план району, з маршрутом проходження і зображеними на ньому видатних місць району й назвами вулиць; кубик з числовими фігурами від 1 до 6; фішки у вигляді автомобіля і чоловічків; «Бабусина енциклопедія» з короткими довідками по темі гри.

Хід:Грати може скільки завгодно дітей. Вони самостійно вибирають, на якому виді транспорту вирушати до мандрівки, або йдуть пішки. Залежно від цього вибирається ігрова фішка. Діти по черзі кидають кубик: скільки числових фігур випадає, на стільки поділів просуваються уперед. Учасникам необхідно пройти весь маршрут і повернутися назад в дитячий садок (або будинок). Якщо фішка потрапляє на червоне поле, для руху далі необхідно відповісти на питання, позначений номером цього поля; якщо фішка потрапляє на зелене поле, то дитина може скористатися підказкою «бабусиної енциклопедії».

Примітка. Якщо дитина не знає відповіді на питання «червоного поля», він може скористатися підказкою «бабусиної енциклопедії», але

пропускає хід; «Бабусину енциклопедію» необхідно показати і прочитати дітям попередньо.

«Історія рідного міста» (Гра-лото)

Мета: закріпити у дітей уявлення про історію рідного міста.

Матеріал: ігрові поля (9 штук) із зображеннями краєвидів міста від його зародження до наших днів; картки із зображеннями окремих будівель і місць, що відносяться до різних часових етапів історії міста.

Хід: Грати можуть 3-9 дітей. Ведучий роздає ігрові поля та показує картки учасникам. Гравці повинні повністю закрити своє ігрове поле картками, придатними тимчасовому відрізьку.

Примітка. На кожній картці є надпис з назвою об'єкту й тимчасовим відрізьком. Якщо дитина помиляється, то дається «довідка ведучого», яким може бути як вихователь, так і дитина.

«Подорож по місту»

Мета: знайомити з рідним містом

Матеріал: альбом фотографій рідного міста

Хід : вихователь показує дітям фотографії пам'яток міста, пропонує назвати їх.

«Загадки про місто»

Мета: знайомити з рідним містом

Матеріал:

Хід : Вихователь загадує дітям загадки з життя рідного міста.

«Склади герб з фрагментів»

Мета: сприяти закріпленню знань про герб міста

Матеріал: Зображення герба міста, що складається з 4-8 фрагментів.

Хід : Вихователь перемішує фрагменти, діти збирають з них картинку.

«Міста Донецької області»

Мета: сприяти закріпленню знань про міста області

Матеріал: карта Донецької області із зазначеними місцями, таблички з назвами міст

Хід : вихователь знайомить дітей з картою області, пропонує знайти на ній міста і розкласти на них таблички з відповідними назвами.

«Прапор України»

Мета: сприяти закріпленню знання прапора своєї країни

Матеріал: смуги блакитного й жовтого кольору

Хід : вихователь показує дітям прапор України, прибирає і пропонує викласти різнокольорові смужки в тому порядку, в якому вони знаходяться на прапорі України

«Чи знаєш ти?»

Мета: знайомити дітей з відомими людьми рідного міста

Матеріал: портрети відомих земляків

Хід : вихователь показує портрети, пропонує дітям назвати того, хто зображений на портреті і розповісти, чим він знаменитий.

«Моя адреса»

Мета: формувати вміння та знання дітей називати свою домашню адресу, вулицю міста Торецьк, номер будинка, номер квартири; закріпити права на житло, недоторканність житла. Розвивати увагу, пам'ять, монологічну мову. Виховувати любов до рідної домівки, міста.

Матеріал: м'яч, конверт, шапка листоноши.

Хід гри:

Варіант №1: Діти з вихователем стають в коло. Вихователь, тримаючи у руках м'яч говорить: " Я живу в місті..., на вулиці...", передає м'яч наступній дитині, пропонуючи назвати їй своє місто і вулицю, м'яч передається по черзі кожній дитині.

Варіант №2: Обирається дитина-листоноша, усі інші діти по черзі приходять до пошти, щоб надіслати листа додому, називаючи свою точну адресу.

« Чого багато в нашій місті»

Мета: Уточнити знання дітей про рідне місто, поповнювати словник різними частинами мови, закріпити вміння будувати поширені речення, формувати вміння добирати слова у множині, удосконалювати граматичну правильність мовлення.

Матеріал: слайди з зображенням міських вулиць, споруд, парків тощо.

Хід гри:

- Якими гарними словами можна охарактеризувати наше місто? (*Рідне, гарне, чисте, гостинне, дороге, квітуче, цікаве*).
- За що ви любите своє місто?
(*Я люблю своє чудове місто - за його вулиці, парки, будівлі*).
- (*Я люблю його в сонячні літні дні, коли сонечко сліпучо сяє у блакиті неба*).
- (*Я люблю його в осінній задумі, коли тихий дощик омиває пожовкле листя*).
- Ми всі ходимо до одного дитячого садочку, а в місті багато...
(*дитячих садочків*)
- Із вікна видно один будинок, а в місті багато... (*будинків*)
- Біля дороги росте дерево, а в місті багато (*дерев*)
- Недалеко звідси є парк, а в місті багато (*парків*)
- У нашому місті живе багато (*людей*)
- Вулицями міста їздить багато.. (*машин*)
- Які дерева ростуть на вулицях міста? (*Каштани, липи, клени, ялини, берези*)

«Передзвін»

Мета: Узагальнити та розширювати знання дошкільнят про місто, в якому вони живуть, його історичне минуле та сьогодення. Формувати поняття про виникнення міста та його історію. Закріпити назву рідного міста, його вулиці, місце проживання. Розвивати розповідне, описове мовлення, бажання цікавитись історією рідного міста, краю. Виховувати інтерес до завдань естетичного характеру, зокрема виконання пейзажного малюнка.

Попередня робота: Образотворча діяльність: малювання краєвидів міста (можливо з залученням батьків)

Матеріал: Малюнки дітей з видами міста, фотографії міста.

Хід гри: Вихователь: - А зараз ми подивимось на ваше улюблене місце, яке ви намалювали самі чи разом з батьками. Кожен, з вас покаже свій малюнок та розповість, що це за місце.

Дитина показує свій малюнок і розповідає про улюблений краєвид рідного міста, описуючи його.

Якщо у дитини немає малюнка, обирається фотографія міста за бажанням.

«Частинки - цікавинки»

Мета: закріпити знання дітей державної, національної та народної символіки України

Матеріал:

Хід гри: розглянути картки, з'єднати частини так, щоб вийшов цілий предмет.

«Гості міста» або варіативність «Гості країни»

Мета: знайомство з рідним будинком, вулицею, містом, країною тощо.

Матеріал: на великому аркуші паперу(полотні) пронумеровані листівки з видом свого міста (вулиці або країни), кубик, кілька машинок.

Хід гри:

- педагог пропонує лічилкою вибрати екскурсовода по місту (країні, вулиці тощо);
- дитина-екскурсовод кидає кубик, шукає листівку з числом, що випало на кубіку;
- завдання дитини-екскурсовода розповісти про те місце, яке зображено на листівці, як можна цікавіше, доступніше;
- вибирає "транспорт" і з "гостями" міста відправляється на екскурсію.

«Мандрівка по місту Торецьк»

Мета: знайомити дітей с рідним містом, з пам'ятками міста, с пам'ятниками культури. Розвивати св'язне мовлення, творчу активність. Виховувати любов до рідного краю.

Матеріал: ілюстрації, фото куточків, видатних місць Торецька (Дзержинська), пам'яток, пам'ятників культури.

Хід гри: Вихователь разом з дітьми обирають з допомогою лічилки дитину-екскурсовода, усі інші діти - група екскурсантів. Вихователь показує фото з частиною міста, а дитина-екскурсовод розповідає іншим дітям про це місце (пам'ятку). Екскурсовод змінюється.

Дидактичні ігри народознавчого характеру

«Продовж прислів'я»

Мета: знайомити з усною народною творчістю

Матеріал:

Хід : вихователь починає прислів'я, діти її продовжують.

«Народні промисли» (доміно)

Мета: знайомити дітей з народними промислами, прищеплювати інтерес до російським традиціям, вчити впізнавати і відрізняти різні промисли.

Матеріал: фішки доміно із зображенням народних промислів

Хід : діти по черзі викладають фішки таким чином, щоб однакові зображення опинялися поряд. Програє той учасник, котрий останній поклав фішку.

Лото «Донбаські промисли»

Мета: знайомити дітей з промислами, характерними нашому регіону, прищеплювати інтерес до українських традицій, вчити впізнавати і відрізняти різні промисли.

Матеріал:

Хід : у грі можуть брати участь від 1 до 5 чоловік. Розкласти на столі або підлозі карти. Розрізні картки перемішати і викласти лицевою стороною донизу в центрі. Кожен учасник гри бере по одній картці з стопки і визначає, на яку велику карту її покласти. Перемагає той, чия карта (або карти) буде заповнені першими.

«Намалюй візерунок»

Мета: знайомити дітей з народними промислами, прищеплювати інтерес до російським традиціям, вчити впізнавати і відрізняти різні промисли.

Матеріал: картки з намальованим візерунком і полем, розкресленим для малювання.

Хід : Діти малюють простий візерунок за образом.

« Одягни ляльку»

Мета: знайомити з національним одягом, прищеплювати інтерес до національної культури

Матеріал

Хід: Діти одягають ляльку в національний одяг.

«Сортування промислів»

Мета: знайомити дітей з народними промислами, прищеплювати інтерес до традицій свого регіону, вчити впізнавати і відрізняти різні промисли.

Матеріал: картинки народних промислів

Хід : Діти сортують картинки за належністю до того чи іншого народного промислу.

Дидактичні ігри з художньо-естетичного розвитку дітей

«Назви правильно»

Мета: Закріпити знання дітей про народні художні промисли, їх ознаках. Уміння знайти потрібний промисел серед інших, обґрунтувати свій вибір, скласти описовий розповідь.

«Назви розпис»

Мета: Закріплювати вміння дітей впізнавати і називати ту чи іншу розпис; вміти обґрунтувати свій вибір, називати елементи розписів, відгадувати загадки. Виховувати у дітей почуття гордості за рідний край - край умільців і майстрів.

«Склади петриківський візерунок»

Мета: Закріпити вміння дітей складати петриківський візерунок засобом аплікації. Закріплювати назву елементів розпису («осочки», «травинки», «крапельки»,). Підтримувати інтерес до петриківського промислу.

«Доміно»

Мета: Закріпити знання дітей про декоративно-прикладному мистецтві - іграшки; вміння знаходити потрібну іграшку і обґрунтувати свій вибір. Закріпити знання про виготовлення народної іграшки та особливості кожної. Виховувати любов до прекрасного.

«Вгадай і розкажи»

Мета: Закріпити знання дітей про народну іграшку, як про одну з форм народного декоративно-прикладного мистецтва; дізнаватися іграшку по зображенню, вміти пояснити свій вибір, виділяти елементи розпису, її колорит і композицію візерунка на виробі. Розвивати естетичний смак.

«Розпиши хустку для мами»

Мета: Закріпити знання дітей про мистецтво української хустки . Розвивати у дітей естетичний смак, вчити складати найпростіші візерунки з різних декоративних елементів (квітів, листя, бутонів, гілочок і т.д.), вміння підбирати колірну гамму візерунка.

«Художні промисли»

Мета: Закріпити знання дітей про народні художні промисли; знаходити потрібний промисел серед інших і обґрунтувати свій вибір.

«Збери яворівську троянду»

Мета: Закріплювати вміння дітей складати яворівську троянду засобом аплікації за мотивами яворівського розпису, підтримувати інтерес до яворівського промислу.

«Впізнай свій інструмент»

Мета : розвивати у дітей вміння розрізняти тембр різних українських народних інструментів.

Матеріал: картки із зображенням українських музичних інструментів: бандура, бубон, свищик, скрипка, сопілка, цимбали

Хід гри: Музичний керівник пропонує дітям уважно послухати музичний твір та відгадати який український народний інструмент його виконує. Кожна дитина тримає набір карток із зображенням українських народних інструментів. Діти слухають музичний твір та визначають, який народний український інструмент його виконує, знаходять зображення цього інструменту на картках та показує його музичному керівнику. Музичний репертуар: музичні твори у виконанні бандури, бубна, свищика, скрипки, сопілки, цимбалів.